

متن و ترجمہ

يَا أَيُّهَا الْمَوْءِدَةُ

لِذَوِي الْقُرْبَىٰ

فضائل اہل بیت علیہ السلام و کتاب اہل سنت

جلد اول

مؤلف: سلیمان بن ابراہیم قدوسی خفہ

مترجم: موسیٰ دانش

قندوزی، سلیمان بن ابراهیم، ۱۲۲۰ - ۱۲۹۴ق.

[ینابیع المودة لذوي القربى. فارسي - عربي]

متن و ترجمه ینابیع المودة لذوي القربى : فضایل اهل بیت (ع) در کتب اهل سنت /
تألیف سلیمان بن ابراهیم قندوزی حنفی؛ ترجمه موسی دانش، محمد تقدیمی صابری
- مشهد: مجمع البحوث الإسلامية، ۱۴۳۴ق. = ۱۳۹۲ش.

ج. ۱ ISBN 978-964-971-643-5

شایک دوره: ISBN set 978-964-971-645-9

۱. خاندان نبوت - فضایل - احادیث. ۲. احادیث شیعه - قرن ۱۳ق. الف.

دانش، موسی، ۱۳۳۷ - ، مترجم. ب. بنیاد پژوهشهای اسلامی. ج. عنوان

297 / ۲۱۲

BP ۱۳۶ / ۵ / ۹ ق ۹۹۱۳۵۲

۳۱۶۸۳۴۱

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

ینابیع المودة لذوي القربى

فضایل اهل بیت (ع) در کتب اهل سنت

جلد اول

سلیمان بن ابراهیم قندوزی حنفی

ترجمه موسی دانش

الطبعة الأولى ۱۴۳۴ ق. / ۱۳۹۲ ش. / ۱۰۰۰ نسخه، وزیری

الثمن ۱۷۰۰۰۰ ریال

الطبعة: مؤسسة الطبع والنشر التابعة للآستانة الرضویة المقدسة

مجمع البحوث الإسلامية، ص. ب ۳۶۶-۹۱۷۳۵

هاتف و فاکس وحدة المبيعات في مجمع البحوث الإسلامية: ۲۲۳۰۸۰۳

معارض بيع كتب مجمع البحوث الإسلامية، (مشهد) ۲۲۳۳۹۱۳، (قم) ۷۷۳۳۰۲۹

www.islamic-rf.ir

info@islamic-rf.ir

حقوق الطبع محفوظة للناسر

فهرست

۷	پیشگفتار ترجم
۱۷	مقدمه محقق
۳۱	کارهای ما درباره کتاب بنا بر
۳۹	معرفی مؤلف
۵۱	قدردانی و سپاس
۵۳	خطبه کتاب
۷۵	مقدمه مؤلف
۹۹	باب اول: پیشی گرفتن نور رسول خدا
۱۰۹	باب دوم: در بزرگواری پدران پیامبر ﷺ
۱۵۱	باب سوم: در بیان این که دوام جهان به دوام اهل بیت پیامبر ﷺ
۱۹۳	باب چهارم: حدیث کشتی نوح و باب حطه بنی اسرائیل
۲۶۳	باب پنجم: پاکیزگی پیامبر ﷺ و اهل بیت او از هر الودگی
۳۱۱	باب ششم: بیان چند حدیث درباره دوستی علی جزء ایمان است
۳۴۷	باب هفتم: در بیان این که علی علیه السلام نفس رسول خدا ﷺ
۳۶۷	باب هشتم: حدیث مرغ بریان شده
۳۷۱	باب نهم: احادیث برادری
۳۸۱	باب دهم: حدیث نجوا
۳۸۵	باب یازدهم: حدیث پینه زننده کفش
۳۹۱	باب دوازدهم: پیشی گرفتن علی علیه السلام در اسلام
۴۱۳	باب سیزدهم: استواری ایمان علی علیه السلام و نیرومندی توکل او
۴۲۵	باب چهاردهم: در فزونی دانش علی علیه السلام

كلمة المترجمين

نظرة في الأحاديث النبوية الكثيرة حول مودة أهل البيت عليهم السلام.

إنَّ حبَّ أهل بيت الرسول ﷺ وودَّهم أمر يعتقده المسلمون قاطبة عدا الخوارج، فيصافونهم بالوداد، ويحترزون من مناصبتهم العدا.

ولكن من هم أهل البيت؟ يذهب أغلب الفريقين من الشيعة والسنة إلى أنَّ علياً وفاطمة والحسن والحسين هم أهل البيت عليهم السلام، وهم من أنزل الله تعالى فيهم: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾، ومن سَمَّاهم النبي ﷺ «أصحاب الكساء».

ورغم أنَّ أعداء أهل البيت كخلفاء بني أمية وبني العباس وأمثالهم قد حاولوا أن يعفوا مناقبهم، وحالوا دون نشر الأحاديث الماثورة عن النبي ﷺ في فضلهم، إلَّا أنَّ محبِّي أهل البيت من علماء السنة والشيعة عكفوا على نقل أحاديثهم وفضائلهم ونشرها.

ومن هؤلاء العالم السنِّي الشهير سليمان بن إبراهيم القندوزي الحنفي البلخي المتوفَّى عام ١٢٩٤ هـ والكتاب الذي بين يديك - عزيزي القارئ - الموسوم باسم يتابع المودة لدوي القريب أثر قيّم لهذا العالم الكبير والمحَبِّ لأهل البيت عليهم السلام.

پیشگفتار مترجم

درنگی در احادیث بر شمار نبوی پیرامون محبت به اهل بیت علیهم السلام محبت و دوستی با اهل بیت پیامبر بزرگ اسلام صلی الله علیه و آله گزاره‌ای است که بیشتر مسلمانان، به جز خوارج، آن را پذیرفته‌اند و لذا تمامی مسلمانان از هر فرقه و دسته‌ای به خاندان رسول خدا صلی الله علیه و آله مهر می‌ورزند و جرئت ابراز دشمنی با آنان را به خود نمی‌دهند.

اما این که اهل بیت کیانند؟ نگاه غالب و درست بیشتر اهل تشیع و اهل تسنن بر آن است که علی، فاطمه، حسن و حسین همان اهل بیت علیهم السلام می‌باشند و اینان هستند که آیه تطهیر: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ در شأن آنان نازل شده است و از ایشان گاه به «اصحاب کساء» نیز تعبیر می‌شود.

هر چند دشمنان اهل بیت علیهم السلام همچون خلیفگان بنی امیه و عباسی و امثال آن‌ها کوشیدند که فضایل آنان را بپوشانند و از نشر احادیث رسیده از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در فضیلت ایشان جلوگیری کنند، لیک با وجود این، دوستان اهل بیت از عالمان سنی و شیعه به نقل این احادیث و فضایل پرداختند و آن‌ها را منتشر کردند.

یکی از این عالمان، دانشمند برجسته اهل سنت، سلیمان بن ابراهیم قندوزی حنفی بلخی (متوفای ۱۲۹۴ق) است. کتابی که فراروی شماس با عنوان: **ینایع المودة لذوی القربى**، اثر گران سنگ این دانشی مرد بزرگوار و محب اهل بیت علیهم السلام است.

وقد عرض العاملون في نشرة «سفير كلمة الله» على مجمع البحوث الإسلامية التابع للروضة الرضوية المقدسة أن يترجم هذا الكتاب إلى اللغة الفارسية، فوافق مجلس إدارة المجمع الموقر على ذلك، وأوعزت معاونية البحوث في المجمع إثر ذلك إلى حجة الإسلام والمسلمين سماحة الشيخ موسى دانش في ترجمة هذا الكتاب، فأثر ترجمة الجزء الأول منه لضيق وقته، وأوكل ترجمة الجزءين الآخرين على زميله الأستاذ الفاضل محمد تقدّمِي الصابري، وسار الأمر على ما يرام، واستنطق الكتاب كلماته في اللغة الفارسية لأول مرة والحمد لله.

ولا شك أن القارئ النصف يدور في خلدته عند مطالعة الكتاب هذا السؤال: إلى مَ ترمي هذه الأحاديث الكثيرة التي وردت في ودّ أهل البيت (عليهم السلام) عامة وفي الإمام عليّ (عليه السلام) خاصة، وهي تشتمل على طائفة كبيرة من الأحاديث المتواترة؟ سيما أن جامع هذه الأحاديث عالم سنّي مشهور، صنفها في كتاب أطلق عليه اسم *ينابيع المودة لدوي القريبى*؟ كما ورد هذا الضرب من الأحاديث في مظان أخرى لعلماء السنة أيضاً؟

وفيما يلي عينة من الأحاديث الماثورة عن رسول الله (صلى الله عليه وآله وسلم):

«عليّ منّي وأنا منه».

«عليّ حجة الله على العباد».

«حزب عليّ حزب الله، وحزب عدوّه حزب الشيطان».

«عليّ مع الحقّ والحقّ مع عليّ».

«شيعة عليّ هم الفائزون في يوم القيامة».

ترجمه این کتاب به فارسی در آغاز از سوی برادران دست‌اندرکار بنیاد کلمه‌الله به بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی پیشنهاد شد که با موافقت هیئت مدیره محترم این بنیاد همراه گردید. و زان پس این کار به این‌جانبان موسی دانش و محمد تقدیمی صابری سپرده شد که آقای دانش از بهر کار بسیار، تنها به برگردان جلد اول آن بسنده کرد و جلد‌های دوم و سوم را آقای صابری به فارسی برگردانید.

پرسش اساسی که برای هر خواننده‌ی طرف این کتاب مطرح می‌شود آن است که با توجه به احادیث فراوان پیرامون محبت اهل بیت (علیهم‌السلام) به ویژه امام علی (علیه‌السلام) که شمار آن‌ها از صدها ترون است و بسیاری از آن‌ها متواترند، چه پیامی در بردارند؟ به ویژه آن‌که احادیث یاد شده را یکی از عالمان برجسته اهل سنت در کتابی به نام **ينابيع المودة لدوی العربی** گرد آورده است چنان که در دیگر منابع معتبر اهل سنت نیز به چشم می‌خورد.

اینک در نمونه‌هایی از روایات رسیده از رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) درنگ کنید:

«علی از من است و من از اویم».

«علی حجت خداست بر بندگان».

«حزب علی حزب خداست و حزب دشمنان او حزب شیطان».

«علی با حق است و حق با علی».

«شیعیان علی همان رستگاران در روز رستخیزند».

«من كنت مولاة فعلى مولاة».

«مثل أهل بيتي كسفينة نوح، من ركبها نجا، ومن تخلف عنها غرق»^١.

إن أهل البيت عليهم السلام هم من كانت الصلاة عليهم فريضة عند المسلمين، وقد نهى النبي صلى الله عليه وآله عن الصلاة عليه دون آله. وهم من طهروا وعصموا في القرآن من كل رجس وإثم، ومن فرضت في القرآن مودتهم.

وهذه الروايات العترة والمتواترة والمستفيضة الواردة عن رسول الله صلى الله عليه وآله حول أهل البيت عليهم السلام، والتي رواها الفريقان، تبعثنا على التساؤل الآتي:

لماذا تحدث رسول الله صلى الله عليه وآله هذه الأحاديث حول أهل البيت عليهم السلام، وأوصى أمته بودهم وإكرامهم وأتباعهم؟

وهل كانت هذه الوصايا بهم لقربهم من النبي صلى الله عليه وآله، أو أن الله أمره بذلك ليوصي الناس بهم؟

إن قيل: كانت أحاديث رسول الله صلى الله عليه وآله ووصاياه بحب أهل بيته لقربته منهم وحبهم إياهم فحسب، خالف بذلك ما قاله الله تعالى: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾^٢.

١- وردت هذه الأحاديث في هذا الكتاب وفي المصادر المعتبرة الأخرى للسنة.

٢- النجم/ ٣ و ٤.

«هرکه من مولای اویم هم علی مولای اوست».

«اهل بیت من چونان کشتی نوح است؛ هرکه آن را سوار شد، رهید و هرکه از آن کناره‌گیری کرد، غرق شد»^۱.

اهل بیت پیامبر ﷺ یعنی کسانی که صلوات فرستادن بر آنان برای مسلمانان به سان فریضه‌ای اسلامی است و صلوات فرستادن بر محمد بدون آل، منع گردیده. اهل بیت پیامبر ﷺ یعنی همان کسانی که به نصّ آیه قرآن، از هر گناه و نادرایی پاک و معصوم‌اند و به نصّ قرآن مودّت آنان واجب است.

اکنون با توجه به این همه روایات معتبر و متواتر و مستفیض که از رسول خدا ﷺ در حق اهل بیت علیهم السلام رسیده است و فریقین آن‌ها را روایت کرده‌اند، پرسش‌های زیر مطرح می‌شود:

چرا رسول خدا ﷺ درباره اهل بیت خود این همه سخن گفته و پیرامون محبت و احترام و پیروی از آنان به امت سفارش کرده است؟

آیا این همه سفارش به دلیل خویشی آنان با پیامبر ﷺ بوده است؟ یا پیامبر ﷺ از سوری خداوند مأموریت داشته که این سفارش‌ها را در حق آنان به مردم داشته باشد؟

اگر بگوییم: سخنان و سفارش‌های پیامبر خدا ﷺ در محبت اهل بیت صرفاً به دلیل خویشاوندی و خواهش‌های نفسانی بوده است، با صریح سخن خداوند در قرآن کریم مخالفت ورزیده‌ایم: «و از سر هوس سخن نمی‌گویند. این سخن به جز وحی که وحی می‌شود نیست».

۱. این احادیث در همین کتاب و دیگر منابع معتبر اهل سنت آمده است.

وإن سلمنا أن النبي ﷺ أوصى بأهل بيته امتثالاً لأمر الله تعالى، فما كان غرضه أو غرض الوحي من وراء هذه الوصايا والإصرار على ود أهل البيت ﷺ واتباعهم؟

وهل كان يهدف إلى أن يقرّ المسلم بلسانه فقط ويقول: أنا أحب أهل البيت، فيكون بذلك قد أدّى حقهم، دون أن يقرن قوله بالعمل؟ أي أنه لا يوالي أولياء أهل البيت ولا يعادي أعداءهم، بل يعادي أولياء أهل البيت ويوالي أعداءهم. وإن نازع بعض أهل البيت آخر ليس من شيعته، خذله ونصر عدوّه. كما أنه في المسائل الفقهية يرفض رأيه كحكم شرعي، ويعمل برأي غيره في الأحكام الشرعية والقضايا العقائدية!

بيد أن الله ورسوله لا يريان من وراء الأمر بوّد أهل البيت ﷺ وحبّهم بالقول فحسب، بل كانا يريان بذلك إلى دوام الدين وبقائه، ويتوقّف بقاء الدين على أن يكون أهل البيت ﷺ أئمة المسلمين في الدين والعقيدة، ويرجع الناس إليهم في الأحكام والتعليقات الدينية وتفسير القرآن وفي عقائدهم الدينية. ونحن من هنا ندعو إخوتنا أهل السنة - وخاصة العلماء والمتقّفين منهم - دعوة حبّ ووداد إلى أن يتدبّروا قليلاً في هذه الروايات الواردة عن النبي ﷺ حول أهل البيت ﷺ، ويروا هل أنّ هذه الروايات تدعو إلى حبّتهم باللسان فقط؟ أو أنّها تدعو إلى وجوب زعامتهم وقيادتهم الدينية والعقائدية بعد رحيله؟ فما أحسن من أن نحیی وحدة المسلمين بعد الدثور! ونبعث هبة الإسلام من الخمول! وهذا العمري لا يحدث إلّا بالانضواء تحت لواء أهل البيت ﷺ.

اما چنانچه بپذیریم که پیامبر خدا ﷺ درباره اهل بیت خویش بر طبق وحی سخن گفته است، این سؤال پیش می آید: هدف پیامبر ﷺ یا وحی از این همه سفارش و پافشاری بر محبت و پیروی از اهل بیت ﷺ چه بوده است؟

آیا هدف این بوده که یک مسلمان تنها به زبان آورد که: ما اهل بیت پیامبر ﷺ را دوست می داریم و با همین جمله، حق اهل بیت را ادا کرده است؟ چنین محبتی هیچ اثر عملی ندارد؟ بدین معنا که او نه دوستان اهل بیت ﷺ را دوست بدارد و نه دشمنان آنان را دشمن بلکه برعکس؛ دوستان اهل بیت ﷺ را دشمن بدارد و دشمنان را دوست و حتی اگر جنگی میان یکی از افراد اهل بیت با دیگری رخ دهد، به دفاع از کسی برخیزد که با این عضو اهل بیت می جنگد و حتی دیدگاه فقهی او را درباره احکام شرعی و مسائل اعتقادی به سان یک دیدگاه اسلامی نپذیرد؟ و از این قبیل چراها و صدمات چارهای دیگر که تاکنون بی پاسخ مانده اند.

لیک واقعیت آن است که هدف وحی و پیامبر اعظم ﷺ از سفارش به محبت و دوستی اهل بیت ﷺ تنها محبت زبانی نیست بل هدف، ماندگاری دین است بدین معنا که ماندگاری دین اسلام بسته به این است که اهل بیت ﷺ مرجع دینی و اعتقادی مسلمانان باشند و مردم احکام، آموزه های دین، تفسیر قرآن و بینش دینی خود را از اهل بیت ستانند.

از این رو، از سر دوستی از برادران اهل سنت، به ویژه از دانشمندان و روشنفکران آنان می خواهیم که اندکی درباره این همه روایات رسیده از پیامبر ﷺ درباره اهل بیت ﷺ درنگ کنند و ببینند. آیا هدف آن است که این محبت را تنها در زبان به بازی بگیریم یا هدف آن است که زعامت و رهبری دینی و اعتقادی پس از پیامبر ﷺ از آن اهل بیت آن حضرت است؟

پس چه نکوست دیگر بار وحدت و عظمت از دست رفته مسلمانان را زنده کنیم و این کار تنها با گردهمایی پیرامون اهل بیت ﷺ امکان خواهد پذیرفت.

وفي الختام نشكر مجلس الإدارة في مجمع البحوث الإسلامية، لموافقته على ترجمة هذا الكتاب النفيس، كما نخص بالشكر أيضاً كافة من ساهم في إخراجهِ وطبعه ونشره من زملائنا الكرام.

موسى دانش و محمد تقدّمِي الصابري

www.ketab.ir

در پایان، از هیئت مدیره محترم بنیاد که با ترجمه این کتاب گران‌سنگ به فارسی موافقت کردند و سایر همکاران که به گونه‌ای در تولید و آماده‌سازی این اثر ارزنده نقش ایفا کردند کمال سپاسگزاری را داریم.

موسی دانش و محمد تقدیمی صابری
مشهد مقدس، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی
محرم الحرام ۱۴۳۱ ه. ق.

www.ketab.ir

مقدمة المحقق

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله على سيدنا ونبينا محمد وآله الطيبين الطاهرين، وصحبه النابتين بالقول الثابت على صراط مستقيم.
وبعد:

فقد برز التدوين في المناقب منذ زمن مبكر من تاريخ الإسلام، بيد أنه كان تدويناً عاماً لكل ما نقله الرواة ضمن ما سمعوه أو شاهدوه، فجاءت موضوعاً في مواضيع الموسوعات الحديثية، أو تسجيلاً للسيرة في ثنایا التاريخ والتراجم، أو موسوعات خاصة تحت عنوان المناقب أو الفضائل.

فكان الحفاظ والكتاب ينقلون ما سمعوه، بنقله وسمينه، وصحيحه وسقيمه، وبصورة شاملة تضم الصحابة والتابعين - أحياناً - كلما سُجِّل لأحدهم شهادة من الرسول الكريم أو وشحه الكتاب العزيز بوسام من أوسمة الوحي.

ولهذا تجد في الموسوعات الحديثية أسماء الصحابة مدرجة تحت عنوان مناقب فلان أو فلان، وقد لا يقوم المعنون إلا بحديثه أو خبر يستشَم منه رائحة المدح أو الثناء أو حتى التقرير على فعل - أحياناً -.